

Onthulling bij de groepsopdracht

Victor Kugler

1900 – 1981

*Het waren mijn vrienden,
ik kon ze niet laten afslachten door de nazi's.*

“Zonder hulp en de toestemming van de heer Kugler hadden mijn familie en mijn vrienden niet in het Achterhuis van het pand waarin mijn zaak gevestigd was, kunnen onderduiken. Nadat ik de leiding van mijn zaken in het gevolg van de naziwetten heb moeten neerleggen werd de heer Kugler tot directeur van de Specerijenzaak Gies & Co benoemd. Hij was dan behulpzaam om onze onderduikplaats in het gebouw voor te bereiden. Gedurende onze onderduiktijd kwam de heer Kugler haast elke dag naar onze schuilplaats. Hij bracht ons kranten, tijdschriften en andere benodigdheden en probeerde ons zoveel mogelijk morele steun te geven. Zijn hulp duurde van de tijd dat wij gingen onderduiken dus vanaf 6 juli 1942 tot onze arrestatie op 4 augustus 1944” — Otto Frank.

Registratiekaart Kamp Amersfoort Victor Kugler, collectie AFS

Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort	
Familienname: <u>Kugler</u>	Häftling Nr. <u>7006</u>
Vorname: <u>Victor Gustaf</u>	Schutzhaft angeordnet:
geb. am: <u>6.6.00.</u> in <u>Hohn Elbe</u>	am: _____ durch (Behörde): _____
Beruf: <u>Kaufmann</u>	Bisherige Parteizugehörigkeit: _____
Religion: <u>Kath.</u> Staat: <u>Niedr.</u>	Vorstrafen: _____
verh. <u>ledig</u> <u>gesch.</u> <u>verw.</u> <u>ja</u> Kinder: _____	
letzter Wohnort: <u>Hilversum</u>	
Adr. d. nächsten Angehörigen: <u>Heirau</u>	
<u>wie oben</u>	
Grund: <u>aussonderl. Amsterdam</u>	eingeliefert: <u>11.9.42.</u>
<u>zum Arb. Eins. (Judenbegünstigung)</u>	entlassen: <u>26 SEPT 4</u>
	überführt: _____
	zurück: _____
	<u>Arb. Eins. Reich</u>
	<u>Z</u>
	<u>DO -></u>
	<u>97/781</u>

Welke keuze(s) maakte Victor en welke rol(len) zou je hem toeschrijven?

Dader/collaborateur
Helper
Slachtoffer
Omstander

Jan Montyn

1924 – 2015

*In de loop van de oorlog tekende ik voor de Kriegsmarine.
Ik koos ervoor om naar het Oostfront te gaan.*

‘Ik was een ondernemende jongen, was op zoek naar antwoorden, maar kreeg deze nergens. Bij de Jeugdstorm, waar ik in 1942 bij terecht kwam, kreeg je antwoorden, Maar ik was in elk geval weg uit die benauwde sfeer thuis. Een paar oude schoolvrienden hadden me daar mee naar toe genomen. Sporten, veldtochten, kampvuren. Het was spannend, het was avontuur. Bij de Jeugdstorm voerden we geen politieke discussies. Ik wist ook totaal niet wat er met de Joden aan de hand was. Thuis spraken we er ook niet over. Mijn Joodse vriendje Chiel was naar Amsterdam verhuisd. Later kreeg ik nog een brief dat hij naar Polen moest om te werken. Ik geloofde dat. Tot groot verdriet van mijn ouders ging ik steeds meer mijn eigen gang. Toen ontmoette ik Hein op één van de Jeugdstorm-weekenden. Hij werd mijn boezemvriend. Hein kwam op het idee om naar Utrecht te gaan. Naar een voorlichtingsdag van de Duitse Kriegsmarine. We kregen prachtige propagandafilms te zien over verre landen. Onze keus was gauw bepaald. Wat dat betreft deed de Duitse propaganda machine goed zijn werk’
Uit *Naar eer en geweten*, p.168.

Welke keuze(s) maakte Jan en welke rol(len) zou je hem toeschrijven?

Dader/collaborateur
Helper
Slachtoffer
Omstander

Onthulling bij de groepsopdracht

Janny Brandes-Brilleslijper

1916 – 2003

Discriminatie, in welke vorm dan ook, is slecht en de wereld kan er door vernietigd worden.

Janny Brilleslijper was een Joodse verzetsstrijder. Tijdens de oorlog was Jannie onder meer betrokken bij de illegale krant Het Signaal en de handel in persoonsbewijzen. Ook hielp ze mensen onderduiken in villa het Hooge Nest in Huizen. Het Hooge Nest was één van de grootste onderduikadressen van Nederland waar soms wel meer dan 25 onderduikers tegelijk zaten. In juli 1944 worden Jannie, haar zus Lientje en andere familieleden verraden en naar de concentratiekampen gedeporteerd. Janny en haar zus Lien overleven als enige van hun familie de oorlog en worden bevrijd in concentratiekamp Bergen Belsen, waar zij de laatste weken met de zusjes Margot en Anne Frank zaten. Janny vertelt Otto Frank na de oorlog dat zijn twee dochters zijn overleden.

Welke keuze(s) maakte Janny en welke rol(len) zou je haar toeschrijven?

Dader/collaborateur
Helper
Slachtoffer
Omstander

Ans van Dijk

1905 – 1948

Morgen bij het aanbreken van de dag zal er op last van de Koningin een eind gemaakt worden aan mijn leven.

Ans van Dijk was een Joodse vrouw. Toen de nazi's Nederland bezetten, moest zij, net als de familie Frank, gaan onderduiken. Zij dook onder in de Marco Polo straat in Amsterdam, in dezelfde straat hielp zij twee andere Joodse vrouwen aan een onderduikadres. De twee vrouwen werden verraden en verraadden op hun beurt het onderduikadres van Ans. Ans werd gearresteerd door politieagent Pieter Schaap. Schaap bood

haar een keuze; of ze zou als spion voor de SD werken of ze zou naar een concentratiekamp worden gestuurd. Ans beloofde om voor de SD te gaan werken en werd vrijgelaten. Zij infiltreerde in het verzet en bood Joden hulp aan met onderduiken. Op deze manier liepen zij in de val, waaronder haar eigen broer en zijn familie. Ans werd na de oorlog verantwoordelijk gehouden voor het verraad van vermoedelijk 700 Joden, van deze Joden werd het merendeel vermoord in concentratiekampen. Ans werd na de oorlog ter dood veroordeeld.

Welke keuze(s) maakte Ans en welke rol(len) zou je haar toeschrijven?

Dader/collaborateur
Helper
Slachtoffer
Omstander

Onthulling bij de groepsopdracht

Suze Arts

1916 – 1991

*Wacht maar, het lachen zal jullie wel vergaan,
als je eenmaal in de bunker zit.*

Suze kwam uit Tilburg en was tijdens de oorlog een kamp-bewaakster (Aufseherin) in concentratiekamp Vught. Ze was zwanger van haar tweede kind toen ze in Vught ging werken. Ze raakte betrokken bij een incident waarbij tien vrouwen stierven toen zij voor straf werden opgesloten in een bunker. Vlak voor de bevrijding probeerde ze te vluchten, maar ze werd gearresteerd en berecht voor haar oorlogsmisdaden. Ex-gevangenen die tijdens het proces tegen haar getuigden, waren bijzonder negatief over Suze Arts. Ze noemden haar 'onmenselijk', 'sadistisch' en 'beestachtig'.

Welke keuze(s) maakte Suze en welke rol(len) zou je haar toeschrijven?

Dader/collaborateur
Helper
Slachtoffer
Omstander

David Koker

1921 – 1945

*We staan op de grens, in het volle leven.
Maar we kunnen geen stap verzetten,
want voor ons is een volmaakte leegheid.*

De Joodse David studeerde en woonde met zijn familie in Amsterdam tot hij in 1943 van huis werd gehaald en naar kamp Vught werd gebracht. Tijdens zijn gevangenschap in Vught hield David een dagboek bij en daarnaast schreef hij ook gedichten.

Op 2 juni 1944 wordt de familie Koker op transport gezet naar Auschwitz-Birkenau. David kan nog net een briefje vanuit de trein werpen: 'Lieve vrienden, we zijn nu dicht bij de grens. Het is wel teleurstellend, maar we waren erop voorbereid en zijn vol vertrouwen. Ik denk veel aan jullie. (...) Ik heb alle brieven en foto's bij me. M'n liefste bezit. Wanneer zien we elkaar weer? Dat zal nu wel lang duren. Maar erdoor komen we. (...) Heel veel liefs jongens, bedankt voor alles. Tot ziens.' David overleeft de oorlog niet en wordt slechts 23 jaar.

Welke keuze(s) had David en welke rol(len) zou je hem toeschrijven?

Dader/collaborateur
Helper
Slachtoffer
Omstander

Bonusvraag

**Kijk nog eens naar de antwoorden bij opdracht 3a.
Klopten de citaten bij de juiste personen? Leg je keuze uit:**
